

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN**MEDEDELINGEN VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE
FOLKLORISTEN**

Maatschappij zonder winstbejag

Secretariaat van de Bond:
L. VERLODT, Zalmstraat, 69, Gent.
Alle stortingen te doen op postrekening:
969.46, Bond Oostvl. Folkloristen,
Gent.

Redactie van Oostvl. Zanten:
F. VAN ES,
Désiré De Wolfstr., 3, Aalst.
J. VERMEULEN & J. BOES.

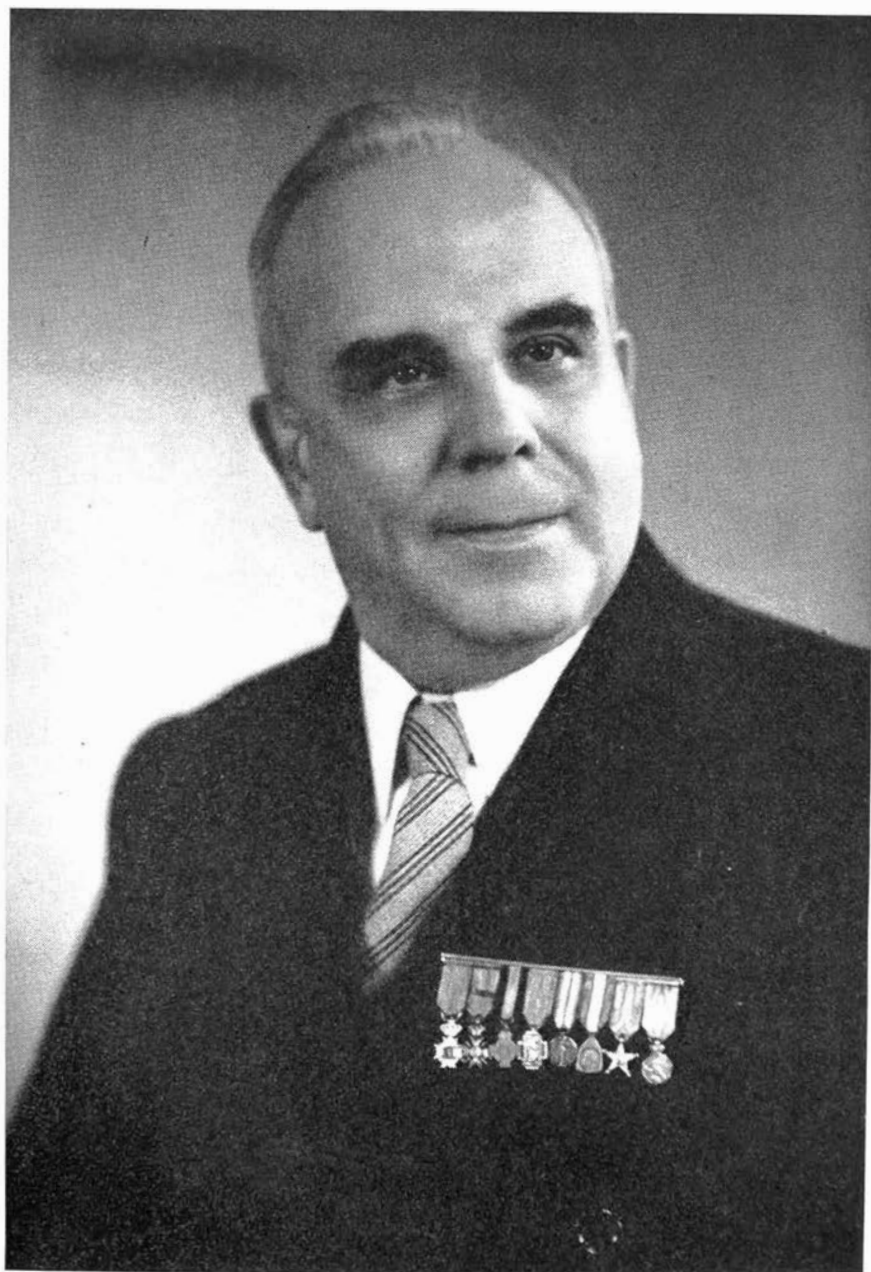
De Wals der Zestigjarigen.

ONZE VOORZITTER FERNAND VAN ES TER ERE.

Vijftig jaar geleden was de Wals de koningin der Bals, thans wordt de Wals nog nauwelijks meer gedanst. Zo gaat de mode voorbij en wordt de Wals folklore, zoals de « polka » en de « quadrille » folklore werden. De zestigjarigen, die in hun jeugd de wals gedanst hebben, kijken met weemoed op die tijd van vóór de Eerste Wereldoorlog terug. In hun verbeelding voelen ze zich ontheven aan de Wet der Zwaartekracht en zweven ze in sierlijke bochten door helverlichte spiegelzalen, terwijl een meeslepende Weense melodie hun oren streelt.

Het Leven, een Dans!

De zestigjarigen van gene generatie hebben na die tijd nog andere dansen gedanst, waaronder bepaalde reidansen, die verbazend goed op « dodendansen » geleken. Doch de zestigjarigen hebben een zwak behouden voor de wals, omdat dit de dans was van hun jeugd. Of onze Voorzitter een voordanser is geweest, herinner ik mij niet, maar wat ik mij wel herinner is dat hij een vóór-loper was in het omstreeks 1905-10 onder de jongens beruchte loopspel Ké-ké. Ik zie hem nog: 'n blok van 'n jongen, goed uit de kluiten gewassen, met wilskrachtige kop op 'n stevige romp, met kloekgespierde armen en benen, op de « kocr » van het Koninklijk Atheneum de makers van zijn klas vooruitlopen, alles vóór

VOORZITTER FERNAND VAN ES

Actatis anno suae 60.

zich wegvagend, studiemeesters inbegrepen, de vervaarlijke « Indianenkreet » Ké-ké uitstotend. Met een woordspeling op de wals van hierboven, zou ik zeggen dat hij de « wals » was van zijn klas. Het was de tijd van de Russisch-Japanse Oorlog en zó zijn de jongens : onze Voorzitter werd tot keizer van de Japanners gepromoveerd. In de wandeling sprak men van de « Mikado » en onze « Mikado » was Fernand Van Es. De « Mikado » was een flink student en in die tijd gebeurde het meer dat flinke studenten het Atheneum verlieten om naar de Rijksmiddelbare Normaalschool te Gent over te gaan. Dit was de reden dat ik de « Mikado » uit het oog verloor. Hij was trouwens 'n paar jaren jonger dan ik en Universitair en Normalisten zagen elkaar zelden, behalve op voordrachten, concerten, toneelvertoningen en culturele vergaderingen. Later vonden de meesten elkaar terug, hetzij in het onderwijs, hetzij op de Universiteit, hetzij in verenigingen met cultureel of wetenschappelijk doel. Dit is het geval geweest met Fernand Van Es, die ik bij de stichting van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen naar aanleiding van een Philologencongres opnieuw en deze keer intiem en voor goed leerde kennen, waarderen en liefhebben. In 1925-27 hadden we beiden reeds een gedeeltelijk oorlogs- gedeeltelijk onderwijsleven achter de rug. Voor Fernand Van Es betekende dit een oorlogservaring op twee fronten. In Augustus 1914 ingelijfd bij het Ambulantiekorps van de 1^e Legerdivisie als soldaat-brankardier, verliet hij in September 1915 als onder-officier-ziekenverpleger het Westfront om deel te nemen aan de veldtocht in Duits-Oostafrika. Aan de twee veldtochten aldaar nam hij actief deel : Tabora en Mahenge zijn namen, die klinken als 'n klok.

In Februari 1919 werd hij te Elisabethstad gedemobiliseerd. Geboren te Gent op 19 April 1893, genoot de jonge Fernand lager en middelbaar onderwijs aan de Stedelijke Lagere Hoofdschool der Onderstraat (tegenwoordig Laurent-Instituut), aan de Rijksmiddelbare Jongensschool en aan het Koninklijk Atheneum te Gent.

Zoals hierboven kon vermoed worden bestemde zijn vader, zelfs Staatsambtenaar bij de Spoorwegen, hem en zijn broeder voor de Staatsdienst. Aldus ging hij naar de Rijksmiddelbare Normaalschool te Gent, zijn broeder naar de Spoorwegdienst. In 1912 behaalde Fernand met grote onderscheiding het diploma van geaggregeerd leraar van het Middelbaar Onderwijs (Letterkundige vakken). Hij was achtereenvolgens waarnemend

leraar aan de Rijksmiddelbare Jongensscholen te Brugge, te Blankenberge, te La Louvière en te Antwerpen. Na zijn demobilisatie werd hij achtereenvolgens leraar aan de Rijksmiddelbare Jongensschool te St. Niklaas (1919-1920), aan de Legerpupillenschool te Aalst (1920-1933), aan de Rijksmiddelbare Jongensschool te St. Niklaas (1933-1934). Bestuurder benoemd van de Rijksmiddelbare school te Halle (1934-1938), werd hij bestuurder te Lokeren (1938-1948) tot hij op 1 Mei 1948 gepensionneerd werd en op « rust » ging (*cum grano salis*!) in de stad waar hij, tijdens zijn vruchtbare loopbaan, het langst heeft verbleven : Aalst. De huwelijksvals heeft onze Jubilaris ingezet op 7 Augustus 1920 met Mejuffrouw Maria Stevens, uit St. Niklaas, zodat we hopen dat we gelijktijdig onze gouden en diamanten bruiloften zullen kunnen vieren. Uit hun huwelijk werd een zoon geboren, Jan, op 17 September 1923, die, na schitterende studiën in de Geschiedenis aan de Universiteit te Gent, thans leraar is aan het Koninklijk Atheneum te Ronse.

Het spreekt vanzelf dat de 60 jaren van onze Voorzitter, die altijd denkt aan de anderen als er enige kans is ze te huldigen en te vieren, niet onopgemerkt mocht voorbijgaan en toch is hij bijna aan de wals der zestigjarigen ontsprongen. Want het jaar 1953, waarin we hem eigenlijk moesten vieren, is voorbij. Liefst had hij zijn jubeljaar zien voorbijgaan zonder huldebetoon om zijn persoon. Want zó is de mens Fernand Van Es : « Dienen » is zijn devies ! Niet voor niets heeft hij, nog in 1914, een thans zeldzame brochure over « Philips van Mar-nix, Heer van St. Aldegonde, als Opvoedkundige » geschreven : « Repos ailleurs ! »

Fernand Van Es is een evenwichtig mens, zoals men er al minder en minder onder de mensen van onze tijd vindt. Evenwichtig in zijn oordeel, in zijn leven, in zijn werk. Een groot werker, niet bij vlagen, maar regelmatig : folkloristisch dagwerk voor Vlaanderen zou men zijn wetenschappelijke bedrijvigheid kunnen noemen. Is hij niet, zoals Dr Rob. Roemans voor de Letterkunde, de bibliograaf van de Vlaamse folklore, de offervaardige en bereidwillige vraagbaak voor alles wat betrekking heeft met de nationale en de internationale Volkskunde ? Nooit doet men tevergeefs beroep op zijn dienstvaardigheid, steeds vindt hij tijd voor een uitgebreide briefwisseling. Zijn werk is de weerspiegeling van zijn geest : belangstelling voor alles wat verband houdt met het volksleven, met de folklore.

We hebben ons vroeger soms afgevraagd hoe Fernand Van Es tot de Folklore is gekomen? De verklaring is niet ver te zoeken. Taalleraar van huize uit, leerling van Lambrecht Lambrechts aan de Rijksnormaalschool te Gent, als waarnemend leraar verblijvend te Brugge, te Blankenberge, te La Louvière, te Antwerpen, bevriend met de folkloristen van de generatie van de Mont-Gittée-De Cock en de letterkundige-folkloristen Maurits Sabbe en Victor de Meyere, opende zijn verblijf in Congo hem definitief de ogen voor het belang en de betekenis van het Volksleven. Persoonlijk trok hem vooral het vertelgoed: de sprookjes, de legenden, de sagen aan. Dat blijkt duidelijk uit zijn bibliografie, die we hierachter mededelen.

Zijn karaktereigenschappen: wilskracht, vastberadenheid, rechtvaardigheid, verzoeningsgezindheid, welsprekendheid, gevoel voor humor, hebben hem, na jarenlang 'n ideale secretaris te zijn geweest, als het ware voorbestemd om Voorzitter te worden. Nooit dringt hij met halsstarrigheid zijn gedachte op, maar overtuigt hij door zijn helder inzicht en zijn praktische zin. Hij is waarlijk uitgeknipt om als gezaghebbende Voorzitter van een folkloristische vereniging te fungeren en de Oostvlaamse folkloristen hopen vast dat hij nog lang de Voorzitter zal blijven van een Bond, waar alle leden vrienden zijn en zijn krachtige en tactvolle leiding ten zeerste wordt geprezen.

Met geestdrift zetten we hem en zijn beminde gade dan ook in de bloemen en roepen hen: « ad multos annos! » toe, nu hij op zijn beurt de wals der zestigjarigen als Voorzitter van de Bond der Oostvlaamse folkloristen in ere-ronde moet meedansen.

Sedert lang trouwens werden zijn verdiensten aan hoger hand erkend; hij is Ridder in de Leopoldsorde en Officier in de Kroonorde, hij is drager van het Oorlogskruis en verschillende andere burgerlijke, militaire en koloniale decoraties. Maar zijn schoonste decoratie is zijn edel menszijn, zijn onbaatzuchtige liefde voor Land, Volk en Wetenschap, voor de Folklore. Daarom: Leve onze Voorzitter Fernand Van Es, hij leve lang!

Prof. PAUL DE KEYSER.

Bibliografie Fernand Van Es.

IN BOEK- OF BROCHUREVORM VERSCHENEN :

1. — **Philips van Marnix, Heer van St.-Aldegonde, als Opvoedkundige**, Gent, 1914. Uitgeversfirma L. Vanderpoorten, 45 blz.
2. — **De Rol der Belgen in Afrika gedurende den Wereldoorlog**. Gent, 1919. Uitgeversfirma L. Vanderpoorten, 27 blz., met 2 kaarten buiten tekst.
3. — **Taalbloeï (Woordvorming. Homoniemen. Paroniemen. Synoniemen. Verkeerde uitdrukkingen. Woordfamilies. Spreekoefeningen. Spreekwoorden)**. Brussel, 1923, Office de Publicité, 101 blz. met tekeningen.
4. — **Alfons De Cock**. Brussel, 1927. Paginae Bibliographicae, 14 blz. met portret.
5. — **Waasch Sagenboek**. Gent, 1944. Uitgave van den Bond der Oostvlaamse Folkloristen, 216 blz. (Bekroond met de Alfons De Cockprijs).
6. — **Pastoor Constant Duvillers (1803-1885). Folklorist en folkloristische figuur**. Gent, 1949. Uitgave van den Bond der Oostvl. Folkloristen, 33 blz.
7. — **Inhoudstafel op Oostvlaamsche Zanten. Jaargang I-Jaargang XXV (1926-1950)**. Gent. Overdruk uit het Cultureel Jaarboek van de Provincie Oost-Vlaanderen, 1950, 77 blz.

Bezorgde de 2^e uitg. van « **Uit de Wonderwereld, Sprookjes voor Grote en Kleine Kinderen** » door Alf. De Cock, Jubileumuitgave, 1950. Uitgeversbedrijf Fiat, Gent. 113 blz. Geïllustreerd. Inleiding door F. Van Es.

MEDEWERKING AAN VERZAMELUITGAVEN.

- 1943 **Woord Vooraf** (blz. 9-12) van de **Magie van het Poppenspel**. Gent. Uitgave van den Bond der Oostvlaamsche Folkloristen, 1943, 139 blz. Geïllustreerd.
- 1950 In het programma **Alfons De Cock-herdenking (1850-1950)**. Zondag 1 October 1950. Stad Aalst. **Reuzenstoet : Karel Alfons De Cock (1850-1923)**, blz. 2-3.

- 1951 In **Album Prof. Dr Paul De Keyser. De Jubilaris aangeboden bij zijn zestigste verjaardag.** Gent, 1951 :
Prof. Dr P. De Keyser, de Folklorist, blz. XIX-XXXII.
- 1911 In de reeks « De levende Steden », uitgaven E. M. P. Bomastraat, 36, Gent. In nr 1, Aalst zoals het is :
De Folklore van Aalst, blz. 75-78.
- 1953 In **Huldebetoon E. H. Gabriel Celis, pr. gevolgd van zijn bibliografie, samengelezen door F. Van Es.** Uitgave van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen, Gent, 1954, 20 blz. Geïllustreerd.
Op blz. 2-3 de huldetoespraak als Voorzitter van de Bond der Oostvl. Folkloristen en op blz. 11-20 de Bibliografie van E. H. Gabriel Celis, priester.

MEDEWERKING AAN TIJDSCHRIFTEN, WEEK- EN DAGBLADEN.⁽¹⁾

Amor Vincit.

Maandblad van de Koninklijke Rederijkkamer « De Catharinisten »
Aalst.

1926 Over een eigenaardig handschrift, 3e jg., n^r 2, Sept. 1926.

Biekorf.

Westvlaams Archief voor Geschiedenis en Folklore.
Brugge.

1931 37e jg., blz. 128. Liedeken van Kaartspel.

1946 47e jg., blz. 255-256. Café Flamenco.

Brabantsche Folklore.

Brussel.

1922 1e jg., n^r 6 (Juni 1922). Het Zandtapijt te Hekelgem. blz., 189-190. (Geïllustreerd).

1923 3e jg., n^r 15 (Dec. 1923). De Zotten van Teralfene, blz. 82.

n^r 16 (Febr. 1924). De Kluiskapel te Hekelgem, blz. 102-105 (Geïllustreerd).

n^r 17 (April 1924). Nota over cenige spotnamen, blz. 169.

1925 5^e jg., n^r 25 (Aug. 1925). Spotnamen van de Gemeenten van het Kanton Assche, blz. 35-39.

(1) De tijdschriften worden vermeld in de alfabetische volgorde van het voornaamste titelwoord.

- 1927 6^e jg., n^r 35 (April 1927). Tolstoi en het Onderwijs in de Folklore en de Ethnographie, blz. 359-360.
- 1928 7^e jg., n^r 41 (Mei 1928). Alfons De Cock, blz. 342-352. (Geïllustreerd).
- n^r 42 (Juni 1928). Nog het Huwelijk onder de Galg, blz. 371-373.
- 1930 9^e jg., n^r 54 (2^e deel) (Juli 1930). De Folkloretentoonstelling te Gent, blz. 330-331.
- 1932 11^e jg., n^r 65 (Mei 1932). Mariage de Louvain? Leuvensch Huwelijk? blz. 341.

**Cultureel Jaarboek
voor de Provincie Oostvlaanderen.**

- 1950 Vierde jaar. 2^e band. Vragenlijst over de Volksgebruiken in verband met Zwangerschap, Geboorte en Doop, blz. 292-296.
Inhoudstafel op Oostvlaamse Zanten. Jaargang I - Jaargang XXV (1926-1950), blz. 301-373.

**De Denderklok.
Weekblad. Ninove.**

- 1927 Iets over Folklore, 1-5-27.

**Echo du Katanga.
Weekblad. Elisabethstad.**

- 1918 I, n^r 4 (29 Juni 1918). Onweder! (Ook verschenen in « De Zweep », 27 Juli 1919).
- I, n^r 8 (27 Juli 1918). De Karavaan. (De aankomst). (Ook verschenen in « De Gazette van Gent », 12-10-19).
- I, n^r 11 (17 Aug. 1918). De Markt. (Ook verschenen in « De Zweep », 13 Juli 1919).
- I, n^r 14 (7 Sept. 1918). Koortsnachten.
- I, n^r 16 (24 Sept. 1918). Middag.
- I, n^r 19 (12 Oct. 1918). Aganga. Novelle uit het oerwoud. (Ook verschenen in « De Gazette van Gent », 26-10-19).
- I, n^r 22 (16 Nov. 1918). Verveling.

Eigen Schoon en De Brabander.

Maandschrift van het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap van
Vlaams-Brabant. Brussel.

In de jgg. 34 (1951), 35 (1952), 36 (1953) werkt regelmatig mee aan de rubriek « Brabantse Woorden ».

Eigen Volk.

Algemeen Folkloristisch en Dialectisch Maandschrift voor
Groot Nederland.

- 1930 2^e jg., n^r 2 (Febr.). Verkoop van jonge meisjes, blz. 56.
n^r 12 (Dec.). De Folkloretentoonstelling in het Feestpaleis (Park)
te Gent, blz. 360-364 (Geïllustreerd).
- 1931 3^e jg., n^r 5 (Mei). Vijfde Gouwdag van den Geschied- en Oud-
heidkundigen Kring van West-Brabant te Hekelgem-Affligem
(12 April 1931). (Geïllustreerd) blz. 109-111.
n^r 6 (Juni 1931). Wijwater verkregen uit Maartsche sneeuw (Ant-
woord). bl. 141.
n^r 7 (Juli 1931). Vraag over het gebruik de kinderen, die voor de
eerste maal naar de stad gaan, wijs te maken dat zij iemands
achterste moeten kussen. bl. 163.
n^r 9 (Sept. 1931). Pol de Mont. bl. 213-215.
- 1932 4^e jg. n^r 4. (April 1932). Achterwerk « poenen ». bl. 82.
Geluksketting. blz. 82.
n^r 12 (Dec. 1932). Uitdrukking: De duker zal je halen. blz. 277.
n^r 12 (Dec. 1932). Ossensagen in Nederland. blz. 277-278.
- 1933 5e jg. n^r 1 (Jan. 1933). Het « Overhalen » van een boer. blz. 23.
n^r 10 (Oct. 1933). De Heilige Martelaren van Gorcum in het
Volksgeloof. (Antwoord). blz. 235.

Entre Nous.

Revue mensuelle, publié sous les auspices de l'Association des Anciens
Elèves de l'Ecole moyenne de Gand, Gent.

- 1927 11e jg., n^r 2 (Nov. 1927). Un petit plat de cochonnetés... folklo-
riques. blz. 1-2.

L'Etoile Belge.

Dagblad, Brussel.

- 1919 Nummer van 12 Mei. Le rôle de la Belgique dans l'Afrique Cen-
trale.

De Gazet van Aalst.

Halfwekelijks blad, Aalst.

- 1950 De Optocht der Oostvlaamse Reuzen te Aalst. (Nr. van Zondag
3 Sept. 1950).
De Reuzenoptocht te Aalst. De Reuzenfamilies en de Reuzen-
trein. (Nr. van Donderdag 14 September 1950).

De Gazette van Gent.

Dagblad, Gent.

- 1919 De Rol der Belgen in Afrika gedurende den Wereldoorlog. (31-8-19; 2-9-19; 3-9-19; 4-9-19; 5-9-19).
Vorming en rol der Belgische vloot op het Tanganikameer. 28-9-19.
De Vervoer- en Dragerskwestie. 5-10-19.
De Karavaan. De Aankomst. 12-10-19.
De Herstelling van de Spoorwegbaan Kigoma-Tabora. 19-10-19.
- 1920 Het Onderwijs in Kongo. 14-4-20.
Het Onderwijs in de Britsche bezittingen in Afrika. 23-5-20.

« Heemkunde ».

Mededelingen van het Verbond voor Heemkunde. Antwerpen.

- 1944 3^e jg. Eerste Reeks. blz. 136-137. Onze Kapelletjes.

De Kleine Vlaming.

Maandblad voor de Jeugd onder redactie van H. Van Tichelen.

- 1922-1923 5^e jg. Over Dieren. — Het Paard, blz. 8-11.
Over Dieren. — De Ezel, blz. 59-61.
De Hond, blz. 97-99.
- 1923-1924 6^e jg. Van Reintje de Vos, blz. 11-12.
Van den Wonderbaren Vogel Phoenix, blz. 30.
Van 't Zwart Mannetje, blz. 53-54.
De Kat, blz. 57-59.
- 1924-1925 7^e jg. De « Lekkers van Heldergergem », blz. 2.
De Haas, blz. 30-31.
Het Rund. De Koe, blz. 38-39.
August Snieders (1825-1904), blz. 65-66.
Twee Madagassische sprookjes, blz. 93-94.
De Das, blz. 90-91.
- 1925-1926 8^e jg. Vertelsels uit het Aalstersche. Van Baardegem, blz. 134
- 1926-1927 9^e jg. Alfons De Cock, blz. 35-36 (met portret).
- 1927-1928 10^e jg. Een Vlaamsche Robinson, blz. 106-108.
- 1928-1929 11^e jg. Gelukwensen bij het tienjarig jubileum van « De Kleine Vlaming », blz. 7-8.

Het Laatste Nieuws.

Dagblad, Brussel.

- 1926 Over Folklore. Toestand in Oost-Vlaanderen. 25-2-1926.
- 1927 Gedachten over Volkskunst. Tot beter begrip en juister waardering. 30-6-1927.

- 1933 Folkloristische navorschingen. Voor de aanstelling van een Commissie. 25-7-1933.
 1941 Het Poppenspel in Vlaanderen. 3-4-1941.
 1951 Prof. Dr Paul de Keyser. Bij zijn zestigste verjaardag. 10-10-1951.

O. M. O.

Maandblad van den Vlaamschen leeraarsbond van het Officieel Middelbaar Onderwijs. Antwerpen.

- 1921 1e jg. n^r 1. Over het Nut van 't Stichten van een Correspondentie- en Uitwisselingsbureel in de V.L.B.O.M.O.
 n^r 5. Rec. Verachttert, (Ev.). Ik spreek beschaafd Nederlandsch. 2e uitgave. blz. 5-6.
 Rec. D'Hondt, (Val.). Nestor de Tière, de Baanbreker van het Realisme op het Vlaamsch Tooneel. blz. 6.
 n^r 9. Rec. De Nieuwe Taalgids. 15e jg., 5e aflev. 13-14.
- 1923 3e jg. n^r 5. Rec. l'Education Nationale, 4e jg., n^r 13. blz. 93.
 n^r 6. Rec. L'Education Nationale, 4e jg., n^r 14 (15 Mei 1923) 108.
 n^r 7. Rec. L'Education Nationale, 4^e jg., n^r 15 (1 Juli 1923) 140.
 n^r 8. Rec. L'Education Nationale, 4^e jg., n^r 16, n^r 17, n^r 19. 159-161.
- 1924 4^e jg. n^r 6. Rec. J. Mennekens. De Burgerlijke Stand. blz. 131.
 Rec. J. Varendonck. Over Esthetische Symboliek. blz. 131.
- 1925 5^e jg. n^r 9. Pedagogische Sprokkelingen. Over een systematisch toezicht der Opbrengst van het Onderwijs. blz. 213-214.
 n^r 10. De Folklore. Haar historisch en nationaal nut. blz. 339-344.
- 1926 n^r 7. 6^e jg. Tolstoï en het Onderwijs in de Folklore. blz. 140.
- 1929 9^e jg. n^r 4-5. Rec. Verachttert (E.). Ik spreek beschaafd Nederlandsch. 4^e druk 1929. blz. 116.
- 1932 12 jg. n^r 7-8. Rec. Verachttert (E.). Ik spreek beschaafd Nederlandsch. 5^e druk 1931. blz. 180.

Ons Blad.

Weekblad, Aalst.

- 1924 Een merkwaardige folkloristische Tentoonstelling. (Zoutleeuw). 15-6-24.
 Het Museum van Aalst. Eenige leemten. Eenige wenschen. 26-7-24.
 De Spotnamen der gemeenten van het Arrondissement Aalst 2-11-24. (Ook opgenomen in Gazette van Detroit. 28-11-24).
- 1925 Wat is Folklore? 7-6-25.

Oostvlaamsche Zanten.

Algemeen Tweemaandelijks Tijdschrift voor Folklore.

Mededelingen van den Bond van Oostvlaamse Folkloristen, Gent.

1. — ALGEMENE BIJDRAGEN.

- 1926 1^e jg. Landbouwliedereën. Nr 1 (Juli), blz. 14-15.
- 1927 2^e jg. Volkshumor. Lijst der reeds aangetekende en verzamelde Bij- en Spotnamen van Oostvlaamse Gemeenten. blz. 9-15, 27-29, 43-46.
- 1928 3^e jg. (Vervolg op Volkshumor) blz. 27-29, 46-47, 60-62 en 99-106
Holderdebolder, blz. 24-26.
Nota over de Ommegang van het Heilig Kruis en « Den koddige Fiertel » te Eine, blz. 72-77.
- 1929 4^e jg. Volkshumor. Lijst der reeds aangetekende en verzamelde spotgezegden en -rijmpjes op Oostvlaamse Gemeenten. blz. 22-27, 42-44, 59-64, en 75-77.
De « Fietemarullen » van Ronse, blz. 40.
De « Geutelingen » van Elst, blz. 41.
Het Stoelzetten voor Maart, blz. 58-59.
- 1930 5^e jg. De « Schietspoelen » van Nederbrakel, blz. 9-10.
Volkshumor. Lijst der reeds aangehaalde en verzamelde Spotgezegden en -rijmpjes op Oostvlaamse Gemeenten (Vervolg). blz. 10-13, 74-79, 105-109.
Christelijk en Stichtbaar Liedeken van het natuurlijk kaartenspel. blz. 98-104.
- 1931 6^e jg. Volkshumor. Lijst der reeds aangehaalde en verzamelde Spotgezegden en -rijmpjes op Oostvlaamse Gemeenten. (Vervolg). blz. 84-86 en 129-130.
Isidoor Teirlinck-hulde, blz. 55-56.
Huldebetoon Isidoor Teirlinck, blz. 57-62.
Isidoor Teirlinck. Bio- en Bibliographische nota, blz. 63-65.
In Memoriam Em. H. Van Heurck, blz. 126-129.
- 1932 7^e jg. Volkshumor. Addenda en Corrigenda. I. Lijst der Spotnamen, blz. 33-39 en 97-101.
- 1933 8^e jg. Volkshumor. Addenda en Corrigenda. II. Lijst der Spotgezegden en -rijmpjes, blz. 117-119.
- 1934 9^e jg. Volkshumor. idem. (vervolg), blz. 44-48.
- 1936 11^e jg. Volkshumor. idem. (vervolg), blz. 32, 67-68 en 104-105.
- 1939 14^e jg. Pieter Van den Broeck. Bio- en Bibliographische studie, blz. 178-183.
- 1940 15^e jg. Over « Zeispreuken » in « Ferdinand Huyck » van Jacob van Lennep, blz. 557.
Nogmaals de sage van de « Grondeloze Put » te Oost-Duinkerke, blz. 101-105.
In Memoriam Petrus Van Nuffel.

- 1941 16^e jg. In Memoriam Pieter Van den Broeck, blz. 64.
De Sint-Pietersfeesten te Lokeren, blz. 74-78.
In Memoriam Juul Van Landschoot, blz. 183.
- 1942 17^e jg. Oorlogsfolklore. Rantsoeneringsraadsel, blz. 112.
In Memoriam Pieter Jozef Cornelissen, blz. 119-120.
- 1943 18e jg. Sint Bertulfus, beschermheilige van Gent en klopgeest, blz. 25-32.
In Memoriam Gustaaf Vigoureux, blz. 72.
In Memoriam Alexis Callant, blz. 90.
- 1945 20e jg. Osschaart, blz. 48-75.
- 1946 21e jg. In Memoriam Remi Ladrière, blz. 42.
Een typische Waasse volksuitdrukking, blz. 83.
- 1947 22e jg. Oorlogsfolklore. De grootste Leugenaar, blz. 48. Politieke
Onze Vader en Wees-Gegroet, blz. 80.
- 1948 23e jg. Osschaart bijt van zich af, blz. 71.
- 1949 24e jg. Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische
figuur, blz. 1-33.
Folklore en Sport (Een vraag), blz. 33-34.
De naam « Meetjesland », blz. 94.
In Memoriam Prof. Dr R. Verdeyen, blz. 179-180.
In Memoriam Zeer Eerw. Heer Dr Henri De Vis, blz. 180.
- 1950 25^e jg. Alfons De Cock-herdenking op Donderdag 12 Januari
1950, blz. 37-38.
- 1951 26^e jg. Alfons De Cock-herdenking, te Herdersem, te Aalst, te
Denderleeuw, blz. 1-30.
Herdenking van het 25-jarig bestaan van de Bond, blz. 98.
Hulde aan Prof. Dr P. De Keyser, de zestigjarige, blz. 101-102.
Kornelis ter Laan tachtig jaar, blz. 123.
Dr Jan Lindemanshulde, blz. 124.
- 1925 27^e jg. Plechtige opening van het Museum van Oudheidkunde
en Folklore te Ronse, blz. 97.
In Memoriam Jan De Schuyter, blz. 99.
- 1953 28^e jg. In Memoriam Jules Pollet, blz. 56.
In Memoriam Conservator Jozef De Beer, blz. 56.
In Memoriam Pol Anri, blz. 149-150.
In Memoriam Adolf Noterman, blz. 181-182.
Statutaire Vergadering. Huldiging E. H. G. Celis, blz. 154-158.
- 1954 29e jg. Bibliografie van Eerw. Heer G. Celis, priester, blz. 23-32.
Het « Comité flamand de France » honderd jaar, blz. 51-53.

2. — BOEKBESPREKINGEN.

In de 25 eerste jaargangen van Oostvlaamsche Zanten verschenen van de hand van de Heer F. Van Es 135 boekbesprekingen. Men kan

de volledige opgave ervan vinden in zijn « Inhoudstafel op Oostvlaamse Zanten », Jaargang I — Jaargang XXV; nl. in de Tafel der Boekbesprekingen, op blz. 68-75, of in het Cultureel Jaarboek voor de Provincie Oostvlaanderen, 1950, 2^e band op blz. 289-295.

Hierbij dienen sindsdien nog 36 besprekingen toegevoegd :

1951 26^e jg. Vanderstraeten (Ph.). — De Mannen van « Lië », 1950, blz. 45.

Haan (Dr Ts. W. R. de). — Volk en Dichterschap blz. 72-73.

Geldhof (W.). — Het Zeeuwse Volksraadsel, 1950, blz. 73.

Nederlands Volksleven, tijdschrift van het Nederlands Volkskundig Genootschap I, nr 1 (April 1951) blz. 99.

Lievrouw-Coopman (Lod.). — Een Teerlingspel in Gent, blz. 184.

1952 27^e jg. Stoett (F. A.). — Nederlandse spreekwoorden en gezegden, ontleed en vergeleken met die in het Frans, Duits en Engels, 1951. 7^e druk. blz. 23.

Graff (Prof. Dr W. C. de). — Geneeskruiden door de eeuwen heen. 1951. blz. 23-24.

Meyer (Maurits de). — Het Vlaamse Sprookjesboek, 1951, blz. 24.

Keyser (Prof. Dr P. de). — De Volkskunde, 1951, blz. 50.

't Beertje. Volkskundige Almanak van West-Vlaanderen, 1952, blz. 78.

Schmook (Gerard). — De driehoeksverhouding Pol de Mont - Aug. Gittée - Alfons De Cock, 1951, blz. 100.

Nationale Commissie voor Folklore. Jaarboek II, 1940-1948. Jaarboek III, 1949-1950. blz. 100-101.

Rijksmuseum voor Volkskunde « Het Nederlands Openluchtmuseum ». Bijdragen en Mededelingen, nr 1. (Maart 1952). blz. 101.

Album Prof. Dr P. de Keyser, de Jubilaris aangeboden bij zijn zestigste verjaardag, 1951, blz. 101.

Rijksmuseum voor Volkskunde « Het Nederlands Openluchtmuseum ». Verslag van de Directeur over het jaar 1950-1951, blz. 102.

Verbesselt (J.). — Hoe schrijf ik de geschiedenis van mijn dorp. Inleiding tot de Dorpsgeschiedenis, blz. 102.

Meyer (P. Petrus B. de). — De Onze Lieve Vrouwkens te Turnhout. Geschiedenis van de Hoek- en Gevelkapellekens, blz. 134.

Rutgeerts (Albert). — Kerstmis in Vlaanderen, 1951, blz. 134.

Rutgeerts (Albert). — De Tover van het Kinderleven, 1951, blz. 134.

Grietens († Dr J.) en Goeyse (Dr E. De). — Het Volkslied onder de Brabantsche Omwenteling van 1789, blz. 163.

- 1953 't Beertje. — Volkskundige Almanak voor West-Vlaanderen 1953, blz. 28.
 Koninklijk Verbond van de Gebuurtedekenijen der Stad Gent. Ghent bovenal hebbic u lief. Gulden Jubelviering 1903-1953, blz. 88.
 Hageland (A. Van). Hendrik Conscience en het Volksleven, blz. 88.
 Lindemans (Dr J.). — Hoe maak ik mijn stamboom op. 4^e dr. z. j. (1952), blz. 120.
 Nederlands Volksleven, 3^e jg. nr 1 (Maart 1933), blz. 120.
 Kunstkalender 1953 der Sabena, blz. 153.
 Kruizinga (J. II.). — Levende Folklore in Nederland en Vlaanderen, Z. j. (1953) blz. 150-151.
 Coetzee (Prof. Abel). — Die Afrikaanse Volkskultuur 1953, blz. 151-152.
- 1954 Nationale Commissie voor Folklore. — Vlaamse Afdeling. Jaarboek IV, 1951. blz. 63.
 't Beertje. — Volkskundige Almanak voor West-Vlaanderen, 1954, blz. 63.
 Prakke (Dr II. J.). Herleving der Koppersmaandagviering? Eerherstel voor oud Drukkersfestijn. (1953), blz. 64.

3. — OOSTVLAAMSE FOLKLORISTISCHE BIBLIOGRAFIE.

Vanaf 1941 (XVIe jaargang) tot in de laatst verschenen XXVIe jg., 1953, verscheen getekend « De Redactie », maar van de hand van de Heer Van Es, de Oostvlaamse Folkloristische Bibliografie; van de eerste bijdrage kwamen tot hiertoe 16 vervolgen aan de beurt.

De volledige reeks dezer bijdragen is als volgt :

1941 (XVIe jg), blz. 119-124; id. eerste vervolg, blz. 166-169; 1942 (XVIIe jg), 2^e vervolg, blz. 113-117; id. 3^e vervolg, blz. 190-194; 1943 (XVIIIe jg), 4^e vervolg, blz. 91-95; 1944 (XIXe jg), 5^e vervolg, blz. 19-22, idem. 6^e vervolg, blz. 69-73; 1946 (XXIe jg), 7^e vervolg, blz. 22-30; 1947 (XXIIe jg), 8^e vervolg, blz. 21-24; 1948 (XXIIIe jg), 9^e vervolg, blz. 7-14, id. 10^e vervolg, blz. 72-79; 1949 (XXIVe jg) 11^e vervolg, blz. 111-120; 1950 (XXVe jg), 12^e vervolg, blz. 73-83; 1951 (XXVIe jg), 13^e vervolg, blz. 90-97; 1952 (XXVIIe jg), 14^e vervolg blz. 19-22; id. 15^e vervolg, blz. 123-133; 1953 (XXVIIIe jg), 16^e vervolg, blz. 105-114.

Paginae Bibliographicae.

Talrijke recensies over folklore, biografie, geschiedenis, vanaf 2^e jg., nr 3 (15-3-27) tot het laatst verschenen nr, nl. nr 11, 4^e jg (Nov. 1929). Te vermelden : de twee volgende bijdragen, die als afzonderlijke artikels verschenen zijn :

- 1927 Alfons De Cock, 2^e jg. n^r 8, 15-8-27, blz. 643-651.
 1929 Rec. Die Märchen von klugen Rätsellösern door Prof. J. De Vries,
 1928, 4^e jg., n^r 4, 30-4-29, blz. 1343-1344.

Sottegensch Nieuws.

Maandblad van V. T. B. Zottegem.

- 1931 3^e jg., October 1931. Folklore-Cursus : Inhoud der lessen. Wat is Folklore. De Folklore in Vlaanderen.
 November 1931. Folklore-cursus : Het Volksgeloof.
 December 1931. Folklore-cursus : Het Volksleven. De Volksletterkunde. De Volkswetenschap. Nieuwjaar 1932. De Volksgeeneeskunde. De Volkskunst. Algemene Vragenlijst.

Streven.

Driemaandelijksch Tijdschrift der Rijksmiddelbare School,
 St. Niklaas-Waas.

- 1931 1^e jaar, n^r 4, November 1931. Wat is Folklore? blz. 58-59.
 1932 2^e jaar, n^r 1, Februari 1932. Iets over Volksliteratuur. Sprookje, Sage, Mythe en Legende, blz. 7-9.

De Toerist.

Orgaan van de Vlaamsche Toeristenbond, Antwerpen.

- 1924 3^e jg. De spotnamen der gemeenten van het Arrondissement Aalst, n^r 19, blz. 145-148. n^r 21, blz. 183-184. (Geïllustreerd).
 1925 4^e jg. De spotnamen van de Wazenaars. n^r 2, blz. 19-21. (Geïllustreerd).

Toerisme.

Orgaan van de Vlaamschen Toeristenbond, Antwerpen.

- 1928 7^e jg. Alfons De Cock, n^r 12, blz. 189-191 (met portret).
 Rec. Raadsels van het Vlaamsche Volk, 1^e bundel, door Kan. Amaat. Joos. n^r 191, blz. 331.
 Rec. De Boomen, door De Lattin (Amand), n^r 23, 311-312.
 1929 8^e jg. Rec. Joz. Cornelissen. Nederlandsche Volkshumor op Stad en Dorp, Land en Volk, 1^e d. 1929, n^r 4, blz. 92.
 Rec. Eigen Volk. Algemeen Tijdschrift voor Volkskunde en Dialect voor Nederland, Oost- en West Indië, Vlaanderen, Zuid-Afrika en Noord-Amerika. De Bilt, n^r 20, blz. 476-477.
 Rec. Herdenkingsalbum Alfons De Cock 1929, n^r 21, blz. 500.
 Rec. Joz. Cornelissen. Nederl. Volkshumor op Stad en Dorp, Land en Volk. 2^e d. 1929, n^r 22, blz. 522.
 Rec. Van der Werelt A. B. Een Vlaming op Reis door Kongo. 1929, n^r 22, blz. 522-523.

- 1930 9^e jg. Rec. Heuvel H. W. Oud-Achterhoeksch Boerenleven het heele jaar rond, 2^e druk. 1928, n^r 1, blz. 25.
 Rec. Eigen Volk, 1^e jg. De Bilt, 1929, n^r 8, blz. 193.
 Rec. Cornelissen J. Nederlandsche Volkshumor op Stad en Dorp, Land en Volk, III, 1930, n^r 7, blz. 438-439.
 Rec. Eigen Volk, 2e jg. n^{rs} 1-6, n^r 17, blz. 439.
- 1931 10e jg. Rec. De Vuyst, Cyriel. Het Volksleven in Zuid-Oost-Vlaanderen, 1e deel, 1930, n^r 5, blz. 151.
- 1931 10e jg. Rec. Isidoor Teirlinck Album, 1931, n^r 6, blz. 184.
 Rec. Sacré Maurits. De Voormalige Dorpsschuttersgilden in Vlaamsch-Brabant. 1929, n^r 8, blz. 240.
 Rec. Cornelissen Jozef. Nederlandsche Volkshumor op Stad en Dorp, Land en Volk. IV, 1931, n^r 11, blz. 333.
 Rec. Lauwerijs J. Studiën over Herenthals. Volksdevoties en Volksgebruiken in Oud-Herenthals en omtrek. 1929, n^r 11, blz. 334.
 Rec. Van der Ven D. J. Onze Nederlandsche Jeugd in Nationale dracht. 1929, n^r 12, blz. 363.
 Rec. Cornelissen, Jozef. Nederlandsche Volkshumor op Stad en Dorp, Land en Volk. V, 1931, n^r 14, blz. 422.
- 1932 11^e jg. De Meiboomen in 't Land van Aalst. n^r 9, blz. 332-336. (Geïllustreerd).
 Rec. Nederlandsche Volkskunde voor de lagere school. Negen deeltjes, 1931, n^r 10, blz. 380.
 Rec. Vankenhove Richard en Lepage Adhemar. Het Volksleven in het Volkslied. 1932, n^r 23, blz. 875.
- 1933 12^e jg. Rec. Vermeulen Edward. Boerenleven. z.j. n^r 3, blz. 124.
 Rec. De Vries, Leon. Over Holland's verleden. Literatuurgidsje voor folklore, sagen en legenden in Nederland. n^r 4, blz. 160.
 Rec. De « Kinderspelen » van J. B. J. Luyckx, uitgegeven door Em. H. Van Heurck, Gent, 1931, n^r 4, blz. 160-161.
- 1934 13^e jg. Rec. De Keyser (Prof. Dr P.). Folklore en Onderwijs, 1933, n^r 16, blz. 611-612.
 Rec. Burssens (Prof. Dr A.). Negerwoordkunst, 1933, n^r 16, blz. 612.
 Rec. Teirlinck Is. Flora Magica. 1930, n^r 16, blz. 613.
 Rec. Vanderven D. J. De Gilde viert. 1930, n^r 17, blz. 649.
- 1942 21e jg. Rec. Trefois (Clemens). De Bouw der Boerenhoeven in de Zuiderlijke Nederlanden. 1941, n^r 1 blz. 28.
- 1946 25e jg. Over twee merkwaardige boomen in 't Waasland. n^r 3, blz. 23.

De Volksgazet.
Weekblad, Aalst.

- 1921 Nog over Nestor de Tière. 28-5-21.
Donkere Wolken, Toneelspel in 3 bedrijven door Bertha Dede-
ken, recensie 5-6-21.
Leren wij ons Volk lezen! 26-6-21.
Ons Onderwijs deugt niet! 10-7-21.
Ons Middelbaar Onderwijs. 17-7-21.
Het Fonds der Meestbegaafden. 24-7-21.
De Buitensporigheden van de Sport. 2-8-21.
Wat is Folklore? Haar Doel, haar Nut. 11-9-21.

Volkskunde.
Antwerpen.

- 1931 36^e jg. Pol de Mont, blz. 107.
1953 54^e jg. Peerdelamooi, blz. 43.

De Volksstem.
Dagblad, Aalst.

- 1926 De Rol der Belgen in Afrika gedurende den Wereldoorlog. 4-7-26.
1927 Wat is Folklore? Haar nut, 29-11-27.
1929 De Tentoonstelling van Godsdienstige Kunst, Oudheden en Fol-
klore te Lede, 18-9-29.

Wetenschap in Vlaanderen.

Maandschrift uitgegeven door de Vereniging voor Wetenschap.
St. Amandsberg.

- 1937 Jaargang 2. — Januari. Nr 4. Vlaamsche Academiën. Nog iets
over de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde en het
haar toekomstige werkgebied, blz. 59.

Winterhulp.

Officiële uitgave van het Centraal Uitvoerend Comité. Brussel.

- 1942 Januari n° 1. Van Koveke en Wanne, de Lokersche Reuzen, met
het Lied der Reuzen van de stad Lokeren, blz. 11-14. Geillus-
treerd.

- 1942 Mei n^r 5. Van den Wonderdokter Driesken Nijpers. blz. 39-40. Geïllustreerd.
- 1943 Maart n^r 3. Het Volksblazen van Lokeren, blz. 35-37. Geïllustreerd.
- 1943 Kerstmis. Kerstnacht in het Oostvlaamsche Volksgeloof. blz. 73-75. Geïllustreerd.

Zaire.

Maandschrift van de Vlaamsche Koloniale Studiekring. Antwerpen.

- 1925 1^e jg. Juni n^r 4 « Watoto na Belges », blz. 102.
- 1925 1^e jg. Juli n^r 5. Het ontstaan van het Dilolo- en het T'anganika-meer, blz. 142-144.

De Zweep.

Weekblad. Brussel.

- 1919 De Rol der Burgerij in Vlaanderen en elders, 29-6-1919.
De Markt. Een brokje negerleven, 13-7-1919.
Onweder ! Een Afrikaansche schets, 27-7-1919.
- 1921 Vechten. Schets uit het Jongensleven, 13-11-21.
De Namen voor Blanken bij de Negers, 18-12-21.
- 1952 De Meibomen in het Vlaamse Land, 4-5-52.

Afgesloten op 22/2/54.

Personalia.

Onze ere-voorzitter Prof. Dr P. de Keyser werd benoemd tot briefwisselend lid van de Koninklijke Academie voor Oudheidkunde van België (Brief van 16 Jan. 1954). Tevens werd hij op 15 Januari 1954 aangesteld als « fellow » van « The American International Academy » te New-York en werd hem het « Honorary Life Membership » aangeboden, « especially for his ever willingness to promote better and mutual cooperation among peoples and nations ».

Noteren wij dat « The American International Academy » werd gesticht in 1893 en tot doel heeft, buiten alle politiek om, de vooruitgang van kunst en wetenschap en letteren te behartigen en de solidariteit onder alle volkeren te bevorderen.

Wij wensen onze sympathieke ere-voorzitter hartelijk proficiat met deze twee onderscheidingen, waarbij zijn grote verdiensten op wetenschappelijk en humanitair gebied erkend worden.

Het Bestuur.

Het « Comité flamand de France » honderd jaar

Dit jaar* vierde het « Comité flamand de France », de gewestelijke culturele vereniging van Frans-Vlaanderen, zijn honderdjarig bestaan. Het werd immers op 3 April 1853 gesticht. Deze viering was ingedeeld over verschillende « dagen ».

De eerste ervan, die in het teken stond van de Frans-Belgische vriendschap, greep plaats te Ieper op 13 Juni 1953, bij gelegenheid van de herdenking aldaar van de honderdste geboortedag van Arthur Merghelynck, (1853-1908), lid van het Comité en bekende Ieperse oudheidkundige, die zijn herenhuis en zijn rijke verzamelingen overmaakte aan de Académie royale de langue et de littérature françaises de Belgique en zijn kasteel van Beauvoorde aan de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde.

De tweede dag, gewijd aan de gewestelijke geschiedenis, ging door te Duinkerke op 28 Juni. Toen werd in het Museum en de Nationale Bibliotheek aldaar een herdenkingsplaat onthuld als hulde aan de nagedachtenis van de voornaamste historieschrijvers van de stad : P. M. Faulconnier (1650-1735), Raymond de Bertrand (1801-64), Alexander Bonvarlet (1816-99), Victor Derode (1824-67), Dr. Tobie Reumaux (1841-1938), Dr. Louis Dewèvre (1860-1933), Alexandre de Saint-Léger (1866-1944), Dr. Louis Lemaire (1867-1941). Er werd ook door het Comité een relikwie van St. Elooi aan de St.-Eligiuskerk geschonken. Te Belle (Bailleul), waar de congressisten een mis bijwoonden opgedragen ter nagedachtenis van de overleden Bellese leden van het Comité, had de opening plaats van de Tentoonstelling van Vlaamse Kunst, waarin o.a. de werken, handschriften en talrijke gedachtenissen van Edmond de Coussemaker (Belle, 19 April 1805-10 Januari 1876), de schrijver van « Chants populaires des Flamands de France », stichter en eerste voorzitter van het Comité (1853-1876), ondergebracht waren. De academische zitting was er ook gewijd aan Edmond de Coussemaker.

De vierde dag, of liever dagen, want er waren er twee, ging door te Hazebroek bij gelegenheid van de landbouw-jaarbeurs aldaar. Op Zaterdag 12 September, greep een uitvoering plaats van Vlaamse volksliedjes, verzameld door E. de Coussemaker, en werd « De Gecroonde Leersse » van de Duinkerke dichter Michiel de

(*) Bedoeld is 1953. Ten gevolge van een samenloop van omstandigheden kan dit artikel pas thans verschijnen. Red.

Swaen, in de Franse bewerking van de Eerw. Heer P. Vergriete, opgevoerd. 's Zondags 's namiddags trok door de stad een historische en folkloristische optocht voorstellende « Vlaanderen door de eeuwen heen » (Vlaanderen onder de graven van Vlaanderen, onder het Huis van Bourgondië, onder de Koningen van Spanje, onder de Koningen van Frankrijk en Vlaanderen aan de arbeid).

Als waardig slot van de viering gingen te Rijsel, zetel van het Comité, op 24-25 October, de dagen van het culturele en familiale regionalisme door met de opening in het Rihour-paleis van de tentoonstelling « Mensen, familiën, landschappen van Vlaanderen en de Kunsten in Vlaanderen, streek der grote gezinnen ».

Op Zondag, 25 October, werd een mis opgedragen voor de overleden bestuursleden en, na het gezamenlijk middagmaal, hield M^r van Renynghe de Voxvrie, advocaat te Brugge en conservator van het Merghelynck-museum te Ieper, in de zaal Roger-Salengro, een spreekbeurt over « Het Gewest en de Familie ».

We brengen hier, bij gelegenheid van dit jubeljaar, een warme hulde aan het « Comité flamand de France » voor het prachtige culturele, historische, taalkundige en folkloristische werk gepresteerd gedurende zijn honderdjarig bestaan, Frans-Vlaanderen, dat ons, Vlamingen, zo nauw aan het hart ligt, ten bate, en wensen het nog vele jaren toe. We herdenken ook piëteitsvol zijn overleden voorzitters : Edm. de Coussemaker, Alexandre Bonvarlet, Kanunnik Camille Looten, Kanunnik Auguste Leman en Paul Verschave.

F. V. ES.

De Tentoonstelling « Oud Kinderspeelgoed ».

GENT, 1953.

Door de Bond der Oostvlaamse Folkloristen in samenwerking met het Museum voor Folklore van Gent en niet het minst dank zij de bereidwillige hulp van menige (hierna later vermelde) particulieren, werd te Gent in de tentoonstellingszalen van het Museum van Sierkunst Jan Breydelstraat, van 28 November tot 9 December 1953 — in de Klaastijd dus — een tentoonstelling van oud kinderspeelgoed ingericht, die een werkelijk en verdiend succes mocht erlangen.

De tentoonstelling werd geopend om halfdrie Zaterdagmiddag, 28 November 1953, in de ontvangstzaal van het Museum voor Sierkunst, in de aanwezigheid van de Heer Schepen P. Luyckx, die de Heer Burgemeester verontschuldigde, weerhouden als hij was door een plechtigheid op het Stadhuis.

Waren verder aanwezig Prof. Dr P. De Keyser, Adv. Vermeulen, gemeenteraadslid, Mej. Dr E. Dhanens, inspectrice van culturele zaken bij de Prov. Oostvlaanderen, de Heer Edm. Dutry van de « Vrienden van het Oud Gent », de Heren leden van de Beheerraad van de Bond : secret. L. Verloot, Lic. Daem, J. Boes, Conservator van het Museum van Folklore, verder letterkundige Pliet Van Lieshout, en vele van onze trouwe leden, zowel van de oudere phalanx als van de jonge generatie. Liet zich verontschuldigen Mevr. Sevens-Danneels, gemeenteraadslid.

Nadat de Heer A. Vande Walle, conservator van het Museum voor Sierkunst zijn vreugde er over had uitgedrukt aan deze tentoonstelling van de Folkloristen een onderdak in zijn museum te hebben kunnen verlenen — bereidwilligheid waarvoor hij hier nogmaals bedankt weze — nam de Heer F. Van Es, voorzitter van de Bond der Oostvl. Folkloristen het woord om de inleidende toespraak te houden.

Spreker wees er op hoe de tijden veranderen. Twee oorlogen hebben een ganse ommekeer in de levens- en zienswijze teweeggebracht, die niet zonder weerslag op het kind en zijn wereld is gebleven. De spelen van de oudere generatie zijn voor een groot deel niet meer die van de huidige jeugd, andere aan zijn mentaliteit aangepast, zijn in de plaats gekomen. En toch vervult het zicht van al dat oude speelgoed, de volwassenen steeds met welbehagen, al stemt het hen soms ook weemoedig. Het was de zalige zorgeloze tijd ! Wat een leven kan een kind soms niet geven aan een eenvoudige pop, enkele loden soldaatjes, of een miniatuurscheepje, zelfs aan een noteschelpje, dat op 't water van de grote waskuip of van een kleine vijver dobberde ? Helaas, vervlogen voor altijd !

Praeteritum tempus nunquam revertitur !

De Voorzitter dankte conservator J. Boes voor de uitstekende wijze, waarop hij de vele voorwerpen had uitgestald en niet min werden dankwoorden gericht tot de verzamelaars en de particulieren, die, ons zo prachtig hadden geholpen : de Heer R. Van Trappen, Mevrouw de Gravin d'Ansembourg, Mevr. D'Hooghe-Florijn, Eerw. Heer De Potter, Mevr. Frederiks,

de Heer Bressers, Mej. en Mr. Vermeulen, de Heer Edm. Dutry, Mevr. Synaève, Mr. R. De Poorter en familie, Mr. Arm. De Vaere, Mr. E. Van Bragt, Mevr. Walrave, Mej. De Poorter, Mevr. De Martelaere-De Moor, de Heer Vereeken, Mevr. Viteux, Mr. Ant. Van Hoecke, de Heer Van den Berghe en niet minder de Bibliotheek van 's Rijksuniversiteit te Gent door bemiddeling van Prof. Dr P. De Keyser, het Museum voor Sierkunst en het Museum voor Folklore zelf.

De Heer Schepen Luyckx, die zelf één der stichters is en lid van de Beheerraad van de Bond van Oostvlaamse Folkloristen, opende daarop namens het Stadsbestuur, de tentoonstelling, nadat hij nog eens de nadruk had gelegd zowel op de afgelegde weg sinds het eerst vrijwel onbegrepen klein begin en op de belangstelling, die thans de folklore en haar museum wist te verwerven.

De rondgang was indrukwekkend. We kunnen hier jammer genoeg alles niet vermelden. Opmerkelijk was, naast het groot aantal eetserviezen, en zeer merkwaardige, door verscheidene dames ingezonden, en de verschillende voertuigen uit de verzameling van Mevr. de Gravin d'Ansembourg, vooral de inzending van de Heer R. Van Trappen met zijn loden en houten soldaatjes, een uitzonderlijke mooie serie aangeklede « notepuppen » en vooral zijn bijzonder rijke collectie mannekensbladen, zowel van Vlaamse, Franse, Duitse als Italiaanse, Spaanse of Engelse herkomst. Vermelden wij ook de serie prenten, gezegd « Vues d'optique », door de Heer De Poorter bezorgd, en het tinnen speelgoed van de Heer De Vaere.

Een vitrine behelsde boeken in talen velerhande, handelende over het kinderspel en het speelgoed. (Univ. Biblioth.).

Zeggen we ten slotte dat het verzamelde niet min dan in elf staande en tien platte vitrines diende te worden ondergebracht. Met wat daarnaast aan de wand of vrijstaand, zoals het pronkstuk, het eigenhandig door Laurent Delvaux, de bekende beeldhouwer, voor zijn kleinzoon gesneden hobbelpaard, werd vertoond, vormde dit alles een mooi ensemble.

Een alleszins geslaagde prestatie, die, juist geteld, door 1102 bezoekers werd bezocht.

Slotsom. Er dient nog zoveel tijdig te worden verzameld wat veronachtzaamd dreigt te worden weggeworpen. Lezers, helpt dat onheil in uw omgeving voorkomen en zo mogelijk bezorgt ons het geredde speelgoed !

De Levende Folklore van het Gewest Balegem.

(Vervolg)⁽¹⁾

IV. — DE VOLKSVERMAKEN.

A. — Voor Volwassenen.

Wij bedoelen hier enkel dié volksspelen, welke buitenshuis of beter door de volwassenen buiten hun eigen woning beoefend worden. Aangaande inhoud, tzt. hoe het spel ineensteekt, geven wij geen nadere uitleg. De navermelde spelen zijn immers, over 't algemeen, door eenieder genoegzaam gekend.

I. Kaartspel.

a) Bieden.

Is het meest beoefende spel. Men biedt in één maal af. Gewoonlijk doet men vijftien toeren. Men veegt één «meet» per vijftig, de «pandoer» telt voor vijf en de «pandoer op tafel» voor zeven «meten».

b) Jassen.

Wordt zeer weinig en slechts door de oudste inwoners beoefend. Men «doet» gewoonlijk één of meer «boompjes».

c) Wiezen.

Gewoonlijk speelt men wiest met «troel» en in één maal af. Men past, men vraagt, men gaat mede, men danst, men gaat «misere» en ook «misere op tafel».

2. Vogelpikken.

Men speelt voor vijfhonderd, duizend, enz. Gewoonlijk bij het passen van vier achtereenvolgende rozen is het spel onmiddellijk uit.

3. Boogschieten.

Men schiet het meest op liggende wip, d.w.z. horizontaal op ongeveer twintig meter afstand. Het schieten naar de vogel in de hoogte, op de staande wip, treft men in veel mindere mate aan.

4. Bollen.

Men speelt over 't algemeen met twaalf of veertien man, in twee groepen : dus zes tegen zes, zeven tegen zeven, enz. Er wordt

(1) Zie Oostvl. Zanten, 28° jg. (1953), biz. 89, 138 en 167; 29° jg. (1954), blz. 16.

naar de stek « geschoten ». Er zijn twee soorten manieren van bollen : het « krullebollen » met geplooid arm en het « platbollen » met uitgestrekte arm.

Bij een prijsbolling storten brouwer en cafébaas een gelijk bedrag. De cafébaas « schiet » gewoonlijk de eerste bol.

5. Schaatsrijden.

In het gewest wordt er nog wel geschaatst door groot en klein; o.a. op de vijvers van het kasteel te Leeuwegem. Als die goed toegevroren liggen komt er veel volk uit het omliggende, ook wel uit de steden, meestal per auto, daar naartoe. Alhoewel er ook wel door een gedeelte van het eigen volk aan het schaatsrijden wordt deelgenomen, zijn de vreemden op het ijs toch wel het grootst in aantal en vindt ge de meeste mensen van de streek onder de kijkgrage toeschouwers langs de kant staan.

B. — Voor Kinderen.

Wij geven, waar het nodig blijkt, slechts enkele gegevens over de wijze waarop het spel ineensteekt en, in voorkomend geval, de erbijbehorende rijmpjes, welke wij hebben kunnen vernemen.

1. Loopspelen.

a) Nalopertje spelen.

Om de medespeler aan te duiden, welke het eerst moet nalopen, wordt er afgeteld :

- 'k Ginge naar de winkel om een brood,
'k Krege een spekje, een rood en een blauw,
Wat kiest ge van dat rood of blauw?
- Blauwe!
- Blauwe linten
Van de linde,
Pief, poef, paf;
En ge zijt er af! (Balegem)

Variante :

- 'k Ginge naar de winkel om een brood,
'k Krege daar twee steksken, een blauw en een rood;
Wat kiesde van de twee?
- Rood!
- Wij zullen zien of dat meisken niet gelogen heeft.

Heeft het meisje rood aan, dan is ze « af ».

(Balegem.)⁽¹⁾

(1) Zie nog een variante hierop in Oostvi. Zanten, 24° jg., 1949. blz. 35.

b) Verstoppertje spelen.

Hiervoor wordt ook afgeteld :

Onder de plane
Stond een kanne;
Al die er van drinkt,
Stinkt!

Wie « stinkt » is er aan.

(Algemeen)⁽²⁾

— Oe!

Wat ziet je liever een haan of een vos?

— Een haan!

— Ge zijt er aan!

of — Een vos

— Ge zijt verlost.

(Oosterzele)

— Oe!

Mijn vader besloeg een paard met zes nagels,
Een, twee, drie, vier, vijf, zes.

Nummer « zes » is er aan.

(Oosterzele).

— Oe!

Welke kleur heeft de trein naar Gent?

— Blauw.

Heeft de jongen of meisje blauw aan, dan is hij of zij « af ».

(Oosterzele).

2. Springspelen.

a) Overspringerke.

Het hier beoefende spel is het « vervolgoverspringerke », d.w.z. een knaap staat voorovergebogen met de handen op de knieën, de tweede springt over hem en gaat zich verder ook gebogen stellen. Een derde volgt, springt over de twee en gaat zich ook stellen, enz.

(2) Ook opgetekend in Balegem (1945), zie voormelde bijdrage in Oostvl. Zanten van 1949, blz. 35. (Nota Redactie)

b) Hinkspel.

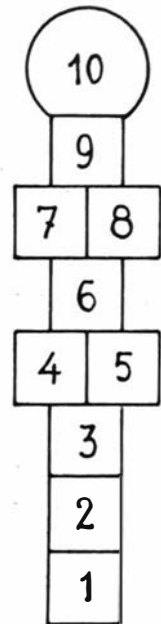
Volgende hinkspelen zijn bekend :

5	6
3	4
1	2

Enkel

5	5
4	4
3	3
2	2
1	1

Dubbel

Hemel

3. Dansspelen.

Volgende rijmpjes hoort men bij het koorddansen :

Jantje van Parijs,
Zijn haar is grijs,
Zijn benen zijn krom,
't Is puur van ouderdom!
(Algemeen)

Met wien zal ik trouwen?
'n Edelman,
'n Bedelman,
'n Koning,
'n Keizer,
'n Soldaat,
'n Hottentot? (Elene).

In wat zal ik zitten, als ik trouwen zal?
Een auto,
Een voiture,
Een kruiwagen,
Een beirkuipe? (Elene).

4. Balspelen.

Bij het kaatsen tegen de muur gaat het erom de bal om het langst te vangen; wie hem mist is verloren. Volgende rijmpjes worden daarbij opgezegd :

Zonder te vergaan,
Zonder te lachen,
Zonder te klappen,
Op het ene beentje,
Op het ander beentje,
In het ene handje,
In het andere handje,
Plakken,
Van voren en van achter,
Van achter naar voren,
Van boven,
Van onder,
Van boven en van onder,
Van onder en van boven.

(Elene)

Papegaaitje,
Leeft gij nog?
Hoezee.

Ja, mijnheer,
Ik ben hier nog,
Hoezee!

Ik heb mijn eten opgegeten,
En mijn drinken laten staan.
Hoezee, Hoezee, Hoezee!
Hoezee, Hoezee, Hoezee!

(Elene)

Allordiné,
Mijne pé,
Mijne koek,
Al onder mijn broek.

(Elene)

5. Schommelspelen.

Men « bijst » aan een tak van een boom en ook aan een balk op zolder, 't zij staande, 't zij zittend. Er wordt geschommeld om het hoogst. Een schommel heet een « bijze ».

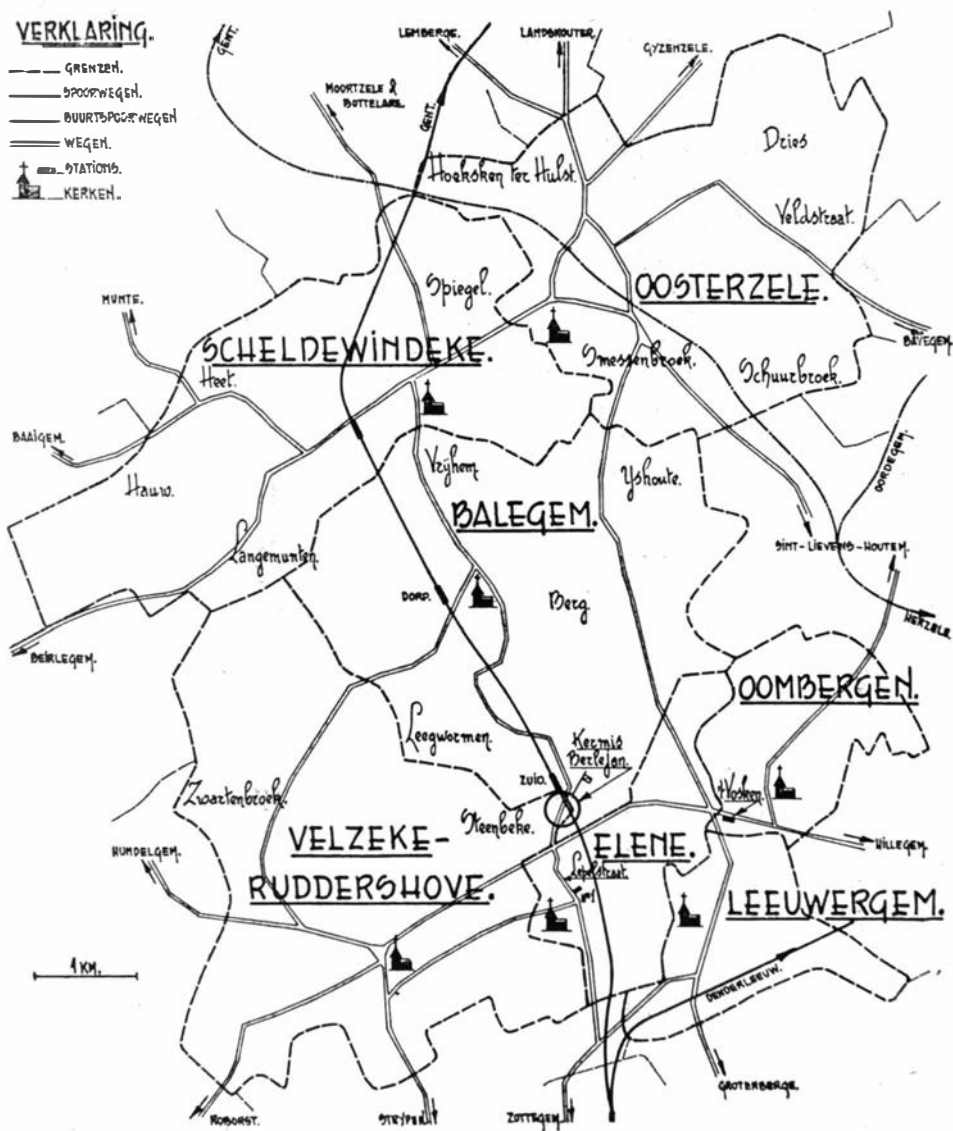
6. Knikkerspelen.

Tegenwoordig speelt men over 't algemeen enkel met glazen marbels.

In 't putje : de marbels worden in de ronde geplaatst, men schiet er naar en tracht ze in een putje te doen rollen.

VERKLARING.

- GRENZEN.
- SPOORWEGEN.
- BUURTSPOORWEGEN.
- WEGEN.
- ⊕ STATIONS.
- ⊕ KERKEN.

HET « GEWEST » BALEGEM.

(Balegem, Elene, Leeuwergem, Scheldewindeke, Oombergen, Oosterzele, Velzeke-Ruddershove).

In 't vierkant : de eerste tracht zoveel marbels uit het vierkant te schieten als maar mogelijk. Mist, hij dan is het de beurt aan de volgende.

Achtereen : De eerste schiet de marbel verder en zolang tot wanneer hij mist. Dan is het de beurt aan de volgende.

7. Vliegerspelen.

Wordt maar weinig meer beoefend. Wanneer de vlieger hoog genoeg zit, laat men langs het touw een papierken opgaan :

te Elene zendt men « een drake » achterna ;

te Scheldewindeke stuurt men een brief of telefoneert men.

8. Sneeuw- en Ijsspelen.

De kinderen glijden alleen of in benden op de ijsbaantjes gevormd in de sneeuw of op het ijs. Met een « looping » glijden ze rechtstaande, gehurkt en zelfs op één beentje.

Benevens het « baantje glijden », wordt het rijden met ijsstoel of slede ook beoefend.

Met de sneeuw spelen is misschien nog het meest geliefde en meest beoefende spel. Ze werpen met sneeuwballen naar elkander, naar de voorbijgangers, naar de bomen, enz. — alle doelen zijn goed.

Sneeuwmannen worden op straat gesteld vóór de huisdeuren. Ten slotte hebben wij ook nog het « sneeuwschoenen maken », door te lopen in de sneeuw, daar waar ze het dikst ligt; hoe dikker de zool wordt, hoe moeilijker men er op kan lopen.

9. Diverse Seizoenspelen.

a) Meikevers.

Meikevers worden gevangen in de hagen en in een doosje gestoken met enkele gaatjes voor luchttoevoer, en enige bladeren als voedsel. Kort is hun leven, lang hun lijden. Aan een poot van de kever wordt een min of meer lange draad gebonden, welke vastgehouden wordt bij het vliegen. Vliegt de kever niet vlug genoeg, dan wordt er op zijn pootjes geduwd. Alvorens te vliegen, « telt hij (de meikever) zijn geld ». In het gewest worden de meikevers « ronkers » genoemd.

b) Nesten roven.

Eitjes worden uit de vogelnesten geroofd. Deze eitjes worden opengestoken, uitgeblazen en op een draad gerijgd. Met het eiersnoer trekken de bengels naar huis.

In het voorjaar rooft men ook nog jonge vogeltjes uit de nesten; vogeltjes, welke men in een kooi tracht op te kweken.

c) **Vogels vangen.**

Men vangt vogels met springijzers (= vogelklemmen) en ook met « terre-aren ».

De jongens, voor wat dit laatste betreft, plaatsen een reeks niet-gedorsen korenaren met een steeltje van ongeveer 20 cm. dooreen, de ene boven de andere. De steeltjes zijn vooraf ingesmeerd met « terre », dit is een dikke kleverige brij bekomen door lijnzaadolie te laten doorkoken in een aarden potje.

Als nu de vogels naar de graankorrels pikken, wippen of verschuiven die steeltjes naar omhoog en kleven zij aan hun gevederte vast. Praktisch kunnen de vogels niet meer naar omhoog vliegen en fladderen ze rond, waarop de jongens onmiddellijk toesnellen om hen te grijpen.

d) **Oorringen.**

Blijven drie of meer kersen samenhangen met de steel, dan wordt de tros aan de oren gehangen. De kleintjes zijn niet weinig fier met zulke schone oorbellen.

e) **Stekelingen vangen.**

Vooral gedurende de vakantie, gaan de jongens visjes vangen, « stekelingen » (= stekelbaarsjes) genaamd. Deze worden gevangen met een blikken doos en thuis in een « bokaal » gestoken.

f) **Noten.**

In het najaar is de noot nog het meest tot het kinderspel geschikt. Men maakt van de schelpen bootjes, welke men op het water laat drijven.

10. **Varia.**

a) **Zeebellen.**

Het zeebellen blazen wordt maar weinig meer beoefend.

b) **Schoolke- of huisjespelen.**

Worden enkel door de meisjes beoefend en zijn in hoofdzaak nabootsingsspelen. Het huisjespelen wordt, door de band, door het meisje, het liefst op haar centje, enkel en alleen met de pop, gespeeld; het schoolkespelen, daarentegen, geschiedt met verscheidene meisjes.

(Wordt voortgezet)

M. BROECKHOVE

Boekbesprekingen.

Nationale Commissie voor Folklore. Vlaamse Afdeling. Jaarboek IV, 1951. Brussel, Ministerie van Openbaar Onderwijs, 1953, 88 blz. Prijs: 30 fr.

Dit vierde jaarboek omvat: I. De samenstelling van de Nationale Commissie voor Folklore (Vlaamse en Franse afdeling); II. Over de Nationale Commissie voor Folklore, een radiotoespraak in het N.I.R. gehouden op 16 October 1951, door Prof. Dr R. Foncke, ondervoorzitter der Vlaamse afdeling, bij gelegenheid van de plechtige plenaire vergadering van de Commissie op Zaterdag, 20 October 1951, in het Paleis der Academiën te Brussel; III. een In Memoriam Prof. Dr Jan Gessler, de 2^e ondervoorzitter van de Commissie, overleden op 2 April 1952, door zijn opvolger Prof. Dr R. Foncke (Deze bijdrage is geïllustreerd met het portret van de overledene); IV. een bondig verslag over de werking van de Commissie in 1951; V. de Volkskundige Bibliografie voor 1951 (blz. 16-87), met de lijst van de geëxcerpeerde publicaties en van de gebruikte verkortingen, het Plan Hoffmann-Krayer door de Belgische Nationale Commissie gewijzigd — naar dit gewijzigde plan werd de bibliografie voor 1951 opgesteld — en een Index op de auteursnamen. Op de laatste bladzijde werd de lijst der Vlaamse en Waalse afgestorven leden afgedrukt.

We betreuren het eens te meer (zie onze recensie van de Jaarboeken II en III, in Oostvl. Zanten, 27^e jg. (1952), blz. 100-101) dat de Vlaamse en Waalse bibliografie nogmaals afzonderlijk werden uitgegeven, en wat de Vlaamse bibliografie betreft, dat alle folkloristische bijdragen over het Vlaamse land, in Franstalige tijdschriften en geïllustreerde weekbladen verschenen, niet vermeld zijn. Ze kunnen nochtans ook, inzonderheid wat de illustratie aangaat, hun belang hebben voor de Vlaamse navorser.

Dit belet echter niet dat deze met zorg uitgegeven bibliografie een degelijk en onmisbaar werkinstrument is voor alwie zich in Vlaanderen met de studie der folklore onledig houdt en dat de Nationale Commissie daarom onze beste dank verdient.

F. V. ES.

'T BEERTJE. Volkskundige Almanak voor West-Vlaanderen 1954. Uitgegeven door de Bond van de Westvlaamse Folkloristen. Brugge, 68 blz. Geïllustreerd.

De Westvlaamse Folkloristen halen eer van hun dertiende « Beertje », dat voor zijn twaalf oudere broers niet moet onderdoen, noch wat uiterlijke verzorging, noch wat degelijkheid van de inhoud betreft. Het is een gezond, fris, somwijlen guitig, ook wel ernstig, maar toch steeds volks boekje, waarin een geest van warme liefde voor eigen zeden, taal en streek ademt. Humoristische vertelseltjes wisselen er af met folkloristische bijdragen van vulgariserende aard.

Ziehier een opgave van de inhoud: Na de onmisbare kalender, een In Memoriam Jules Poet, de in 1953 overleden penningmeester van de Bond (met portret). Daarop volgt « Uit de Westvlaamse Sagenschat »: « Brugse Sagen opgetekend in 1952. Van Toveressen, kleine kinders en zwarte katten », door Guido De Meyer, en « Enkele Sagen uit Zuid-Westvlaanderen », door Monique Sagaert (Geïllustreerd). In « De Moerhazen » beschrijft Magda Cafmeyer het harde leven van de bewoners van de Moere te Meetkerke op het einde der vorige eeuw en hun strijd tegen het water in dit periodiek overstroomde land (Geïllustreerd). Maurits van Coppennolle handelt daarna over Krakelingen, zooilingen, kransterlingen en Brugse beschuit, vier Brugse gebakken, waarvan het eerste gebruikt werd bij het « soppedoppen » in de kerken op Witte Donderdag of « soppedoppedonderdag » tijdens het oud regiem. Krakelingen werden als prijzen uitgedeeld gedurende de Vasten

op schutterswedstrijden. Ook werd door de schutters om zooilingen, kransvormige gebakken uit koekebrooddeeg, geschoten. De kranssterlingen in 8-vorm beter bekend als « Brugse strekjes » (Noeuds de Bruges) en het gesuikerde Brugse beschuit (bakkersbeschuit), zijn ook zeer fijne lekkernijen. Deze bijdrage is geïllustreerd. Jos. De Smet schrijft over de verlichting in vroegere eeuwen en geeft tevens een geïllustreerde inventaris van de ijzeren verlichtingstoestellen voor kaarsen bewaard in het Gruuthuzemuseum te Brugge.

« Op Speurtocht in Frans-Vlaanderen. Tisje-Tasje », zo luidt de titel van de laatste bijdrage door Geo Candaele. Ze handelt over de legendarisch geworden figuur, de Uylenspiegel uit de Westhoek, Jan-Baptist Vangrevelingen, geboren te Buisscheure in 1775, bijgenaamd Tisje-Tasje. Het « Comité Flamand de France » gaf van 1900 tot 1914 een humoristisch almanakje « Tisje-Tasje » uit te Hazebroek. Een nieuwe reeks van die almanak, maar tweetalig ditmaal, werd uitgegeven van 1924 tot 1940 door G. Planke, te Hazebroek.

Tussen deze bijdragen in zijn enkele humoristische vertelsels ingelast, terwijl de gewone mededelingen dit schattig boekje sluiten, dat wij aan alle Vlaamse folkloristen warm aanbevelen. (Prijs : 10 fr. te storten op postrekening nr 451.263, Bond der Westvl. Folkloristen, Brugge).
F. V. ES.

PRAKKE (Dr H. J.). — Herleving der Koppermaandagviering ? Eerherstel voor oud Drukkersfestijn ! Assen, Van Gorcum en C° N. V., December 1953, 21 blz. Geïllustreerde omslagen met een Kopperprent van 1800 en de Drentse Kopperprenten 1950 en 1951. Prijs : fl. 1.

Koppermaandag, ook wel Verloren of Verzworen Maandag, te Ronse Zotte Maandag genoemd, is de eerste Maandag na Driekoningen. Het werd vroeger veel gevierd, vooral door de gilden en ambachten en wordt het nu nog in sommige steden, zoals te Ronse, waar het een vervroegd karnavalfeest gebleven is. In Noord-Nederland is deze oude bedeldag der leprozen nog steeds de feestdag der drukkers en zettters, maar in het begin dezer eeuw was ook deze viering in de Nederlandse drukkerswereld aan het uitsterven. Gelukkig is sedert de 2de wereldoorlog een herleving waar te nemen, o.a. te Arnhem, Gouda, Utrecht, Haarlem en 's Hertogenbosch en niet het minst te Assen (Drente), waar Koppermaandagviering onder de drukkers weer een levend feest geworden is. Opnieuw worden de typografisch verzorgde « kopperprenten » gedrukt, om er de gemeenteverhuden en de klanten mee te vereren. Opnieuw grijpt een gezamenlijke maaltijd plaats, waaraan alle drukkers en zettters met hun vrouwen deelnemen. Film- en toneelvoorstellingen, zanguitvoeringen, zelfs excursies, steeds in verband met het drukkerswerk, staan op het feestprogramma. Want, zoals S. besluit, « mag deze viering niet zo-maar-eenfeestje zijn. Ook niet een klakkeloze reproductie van wat in het verleden « echt Koppermaandag » geweest zou moeten zijn. 'n Werkelijke renaissance kan dit zeer-eigenfeest der grafische wereld slechts beleven, wanneer men het verleden vruchtbaar maakt voor het heden. Dat wil zeggen : Als het Koppermaandagfeest historisch gefundeerd op de oude wezenstrekken van het eigen werkstuk en het grafisch familiefestijn, zinvol ingepast wordt in ons midden-twintigste-eeuwse maatschappelijk bestel ».

Moge Koppersmaandag voor de Nederlandse drukkerswereld een algemene vreugdedag worden, en het feest « een waardige uiting van stand en stijl » ! Dit naar de woorden van G. A. Evers in « Koppermaandag in de Boekdrukkerij », Utrecht, 1951. Zo zal een aloude ambachtelijke traditie, wel is waar aangepast aan de moderne levensopvattingen en -omstandigheden, blijven voortleven en de banden der solidariteit en der samenwerking onder al degenen, die in Nederland het drukkersberoep uitoefenen, nog nauwer toehalen, tot heil van hun bedrijf zelf.

F. V. ES.